

Sygn. akt V CSK 614/17

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku H.C. i M.C.
przy uczestnictwie „T...” S.A. w K. i „P...” S.A. w W.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika „T...” S. A. w K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ca [...] /14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika „T...” S.A. w K. od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ca [...]/14 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej uczestnik zaskarżył postanowienie Sądu drugiej instancji w zakresie, w jakim została oddalona jego apelacja i domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu pierwszej instancji i orzeczenia co do istoty sprawy przez wykreślenie z sentencji słów „na rzecz każdorazowego właściciela” i obniżenie zasądzzonego wynagrodzenia

za ustanowienie służebności przesyłu do kwoty 173,38 zł. Zarzucił naruszenie art. 305² § 1 k.c. wskutek zasądzenia na rzecz wnioskodawców wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, które nie jest „odpowiednie”, w tym uwzględnienie w wynagrodzeniu odszkodowania bez koniecznego wniosku właściciela nieruchomości obciążonej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Zawarty w punkcie 1 sentencji postanowienia Sądu pierwszej instancji zwrot „na rzecz każdorazowego właściciela” został wykreślony na skutek prawomocnego postanowienia o sprostowaniu (k. 311).

Odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno być ustalone proporcjonalnie do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie szkodę

właściciela z uszczuplenia prawa własności. Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia wskazówką powinien być także sposób wykorzystania pozostałej części obciążonej służebnością przesyłu nieruchomości. Brak w art. 305² § 2 k.c. kryteriów określających rozmiar odpowiedniego wynagrodzenia oznacza, że ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, dokonywanych w ramach swobody jurysdykcyjnej na podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą też wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2017 r., II CSK 505/16, nie publ., z dnia 9 października 2013 r., V CSK 491/12 nie publ., z dnia 27 lutego 2013 r., IV CSK 440/12, nie publ.).

Należy zauważyć, że Sąd Rejonowy błędnie odczytał opinię biegłego sądowego do spraw szacowania nieruchomości, biorąc pod uwagę jako podstawę ustalenia wysokości wynagrodzenia wartość rynkową 1 m² gruntu nieobciążonego infrastrukturą (3,76 zł) i powierzchnię gruntu zajętego pod infrastrukturę (288 m²), co w przypadku uczestnika dało kwotę 1 082,88 zł, w sytuacji, gdy biegła przyjęła, że wartość rynkowa 1 m² gruntu obciążonego infrastrukturą wynosi 3,01 zł (k. 205). Niemniej jednak, Sąd Okręgowy rozpoznając apelację uczestnika przeprowadził dowód z uzupełniającej opinii biegłego w oparciu o odmienną metodę w stosunku do przyjętej przez Sąd Rejonowy i ustalił należne wnioskodawcom wynagrodzenie na kwotę 1 959 zł, które obejmuje obniżenie wartości nieruchomości na skutek posadowienia słupów (1 546,75 zł), pogorszenie sposobu użytkowania nieruchomości (209 zł), współkorzystanie z nieruchomości przez uczestnika (177 zł), koszty usuwania chwastów na części nieruchomości, na której zostały posadowione słupy (26,25 zł). Kwota ta jednak nie została ostatecznie zasądzona przez Sąd drugiej instancji ze względu na przepis art. 384 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż wnioskodawcy nie wnosili apelacji.

Z powyższego przedstawienia wynika, że Sąd drugiej instancji określając wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie naruszył w oczywisty sposób prawa materialnego. Dobór kryteriów, mających wpływ na wysokość wynagrodzenia (w tym jego element w postaci odszkodowania) należy do zakresu swobody judykacyjnej sądu *meriti* (co zostało już wyjaśnione w powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego) i jest efektem stosowania z urzędu prawa

materialnego, a formalno-procesowym ograniczeniem w tym przedmiocie są m.in. przepisy art. 384 k.p.c. oraz art. 321 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., które nie zostały przez Sąd drugiej instancji naruszone.

Na marginesie należy zwrócić uwagę, iż we wniosku o ustanowienie służebności przesyłu - co skarżący pomija - wnioskodawcy określili jakie okoliczności powinien uwzględnić Sąd ustalając wysokość wynagrodzenia (m.in. szkodę z powodu braku możliwości zabudowy i czerpania pożytków; zakres ograniczeń prawa własności - k. 4).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

aj

a.ł.